

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

**Харків
2016**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

**для студентів
Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
та Інституту підготовки юридичних кадрів
для Служби безпеки України
денної форми навчання
другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”**

**Харків
2016**

Публічна служба: навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять для студентів Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України та Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України денної форми навчання другого (магістерського) рівня галузь знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право” / уклад.: Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, В. В. Зуй та ін. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. – 57 с.

У к л а д а ч і: Ю. П. Битяк,
Н. П. Матюхіна,
В. В. Зуй,
Д. В. Лученко,
О. Б. Червякова,
М. С. Ковтун,
О. О. Марченко,
Я. С. Рябченко,
С. А. Федчишин

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 9 від 02.09.2016 р.)*

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016

1. В С Т У П

Публічна служба – навчальна дисципліна, метою якої є засвоєння студентами знань про сутність та систему публічної служби, її види та правові засади, вироблення у студентів умінь практичного застосування при вирішенні професійних завдань законодавства, що регулює відносини у сфері публічної служби (державної служби в органах виконавчої влади України, апараті органів законодавчої та судової влади, правоохоронних органах, служби в органах місцевого самоврядування).

Завдання навчальної дисципліни полягає у засвоєнні студентами основних понять у сфері публічної служби, її видів та системи, положень щодо управління державною службою, правового статусу державних службовців, проходження державної служби, запобігання корупції у публічній службі, особливостей служби в Апараті Верховної Ради України, апараті органів судової влади, правоохоронних органах, в органах виконавчої влади і органах місцевого самоврядування.

Мета та завдання навчальної дисципліни досягаються за допомогою поєднання таких форм навчання, як лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота студентів та виконання ними індивідуальних завдань.

У результаті оволодіння навчальною дисципліною “Публічна служба” студенти повинні:

з н а т и сутність основних категорій у сфері публічної служби, її систему та складові, місце державної служби в системі публічної служби, її принципи, види та правові засади, основні моделі державної служби, організаційно-правові засади управління державною службою, правовий статус державних службовців, особливості проходження державної служби та запобігання корупції у сфері публічної служби, особливості державної служби в окремих органах публічної влади та служби в органах місцевого самоврядування;

у м і т и використовувати отримані знання у практичній діяльності, вільно орієнтуватись у системі нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері публічної служби, правильно тлумачити та застосовувати правові норми, що регулюють відносини у сфері публічної служби, використо-

увати досягнення юридичної науки для вирішення професійних завдань у сфері публічної служби, застосовувати наукову та спеціальну літературу, електронні та інші інформаційні джерела.

Зважаючи на чисельність нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері публічної служби, при вивченні навчальної дисципліни “Публічна служба” студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на веб-сайті Верховної Ради України: www.zakon1.rada.gov.ua

При вивченні навчальної дисципліни поряд з нормативно-правовими актами рекомендовано таку літературу:

Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: [монографія] / Ю. П. Битяк. – Харків: Право, 2005. – 304 с.

Вапнярчук Н. М. Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання дисциплінарної відповідальності державних службовців в Україні: монографія / Н. М. Вапнярчук. – Харків: Юрайт, 2012. – 312 с.

Державна служба в Україні: теоретико-правова характеристика у контексті реформування законодавства: [монографія] / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова, О. В. Бачеріков та ін.; за заг. ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 438 с.

Кагановська Т. Є. Кадрове забезпечення державного управління в Україні: монографія / Т. Є. Кагановська. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – 360 с.

Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: [монографія] / А. В. Кірмач; відп. ред. В. Б. Авер'янов. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – 192 с.

Кравченко О. О. Управління державною службою в Україні: на шляху до вдосконалення: [монографія] / О. О. Кравченко; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Симферополь: Крим. письменник, 2010. – 212 с.

Падалко Г. В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: [монографія] / Г. В. Падалко. – Харків: Право, 2012. – 288 с.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. – Київ: Конус-Ю, 2007. – 735 с.

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № 11 від 27.06.2014 р.)

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПУБЛІЧНА СЛУЖБА”

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЯК СКЛАДОВА ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Загальні засади публічної служби

Поняття та ознаки публічної служби, її місце в системі публічного управління. Підходи до визначення поняття “публічна служба” (державна служба в органах виконавчої влади, апараті органів законодавчої та судової влади, правоохоронних органах, служба в органах місцевого самоврядування), загальна характеристика її основних видів. Співвідношення понять “публічна служба”, “державна служба”, “муніципальна служба”, “цивільна служба”, “мілітаризована служба”.

Державна служба в системі публічної служби, її види, принципи та правове регулювання

Поняття державної служби, її види та принципи. Правові засади державної служби. Сучасні моделі державної служби: а) “відкрита” (або посадова) англосаксонська модель державної служби – відносно децентралізована відкрита модель, що реалізується у Великій Британії, й децентралізована відкрита модель – у США; б) “закрита” (або кар’єрна) модель державної служби, притаманна країнам континентальної Європи: централізована закрита модель – французька; відносно децентралізована модель – німецька. Основні риси відкритої та закритої моделей державної служби. Особливості організації моделі державної служби в Україні.

Управління державною службою

Поняття управління державною службою. Завдання та принципи управління державною службою. Правові засади управління державною службою. Система управління державною службою. Кабінет Міністрів України як орган управління державною службою. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби. Комісія з питань вищого корпусу державної служби. Конкурсна комісія як суб'єкт управління державною службою. Керівник державної служби. Служба управління персоналом.

Кадрова політика у сфері державної служби. Види (типи) державних посад. Політичні, адміністративні та патронатні посади, їх особливості та співвідношення. Патронатна служба.

Правовий статус державних службовців

Поняття та види державних службовців. Посадова особа. Співвідношення понять “посадова особа” та “службова особа”. Поняття та елементи правового статусу державних службовців. Права, обов'язки і гарантії державних службовців. Обмеження державних службовців. Підпорядкування державного службовця та виконання наказу (розпорядження), доручення. Політична неупередженість державних службовців, її зміст та особливості.

Загальна характеристика юридичної відповідальності державних службовців. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державних службовців. Порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності. Адміністративна відповідальність державних службовців. Порядок притягнення державних службовців до адміністративної відповідальності.

Проходження державної служби

Проходження державної служби: поняття та стадії. Право на державну службу відповідно до законодавства України. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу. Процедури вступу на державну службу, їх види. Конкурс на зайняття вакантної посади державної служби. Спеціальна перевірка при вступі на державну службу. Призначення на посаду державної служби. Випробування. Присяга державного службовця.

Категорії посад державної служби та ранги державних службовців. Службова кар'єра: зміст та основні процедури. Оцінювання результатів службової діяльності. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців. Стажування державних службовців. Переведення та службове відрядження державних службовців. Зміна істотних умов державної служби. Заохочення державних службовців. Відсторонення від виконання посадових обов'язків та проведення службового розслідування щодо державних службовців. Підстави припинення державної служби. Засоби правового захисту державних службовців.

Запобігання корупції у сфері публічної служби

Механізми запобігання корупції у сфері публічної служби. Етичні засади публічної служби. Кодекси етики та правила етичної поведінки. Конфлікт інтересів у публічній службі, запобігання йому та врегулювання. Фінансовий контроль як захід запобігання корупції у публічній службі. Суб'єкти запобігання корупції у сфері публічної служби, їх види та компетенція.

II. ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ОКРЕМИХ ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Державна служба в апараті органів законодавчої та судової влади

Правове та організаційне забезпечення державної служби в Апараті Верховної Ради України. Правовий статус державних службовців в Апараті Верховної Ради України. Проходження державної служби в Апараті Верховної Ради України.

Правове та організаційне забезпечення державної служби в апараті органів судової влади. Види і правовий статус державних службовців в апараті органів судової влади. Правовий статус помічника судді. Проходження державної служби в апараті органів судової влади.

Особливості проходження державної служби в органах виконавчої влади

Загальна характеристика державної служби в органах виконавчої влади. Державна служба в Національній поліції. Поняття та принципи служби в Національній поліції. Правові та організаційні засади служби в Національній поліції. Проходження служби в Національній поліції. Дисциплінарна відповідальність поліцейських.

Дипломатична служба. Поняття та принципи дипломатичної служби. Правове та організаційне забезпечення дипломатичної служби. Проходження дипломатичної служби. Дисциплінарна відповідальність працівників дипломатичної служби.

Військова служба як державна служба особливого характеру. Поняття, принципи та види військової служби. Правове та організаційне забезпечення військової служби. Проходження військової служби. Альтернативна (невійськова) служба, порядок її проходження. Дисциплінарна відповідальність військовослужбовців. Організаційно-правові засади служби в органах Служби безпеки України. Склад кадрів Служби безпеки України. Проходження військової служби в органах Служби безпеки України.

Служба в органах прокуратури

Загальна характеристика служби в органах прокуратури. Правове та організаційне забезпечення служби в органах прокуратури. Проходження служби в органах прокуратури. Дисциплінарна відповідальність прокурорів.

Служба в органах місцевого самоврядування

Поняття, ознаки та принципи служби в органах місцевого самоврядування. Правове та організаційне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування. Проходження служби в органах місцевого самоврядування.

3. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м а	Усього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6

РОЗДІЛ I. Загальні положення публічної служби. Державна служба як складова публічної служби – 70 год

1	Загальні засади публічної служби. Державна служба в системі публічної служби, її види, принципи та правове регулювання	12	2	–	10
2	Управління державною службою. Правовий статус державних службовців	18	2	2	14
3	Проходження державної служби	24	4	6	14
4	Запобігання корупції у сфері публічної служби	16	2	2	12

РОЗДІЛ II. Особливості проходження служби в окремих органах публічної влади – 65 год

5	Державна служба в апараті органів законодавчої та судової влади	14	2	2	10
6	Особливості проходження державної служби в органах виконавчої влади	22	2	4	16
7	Служба в органах прокуратури	15	2	2	11
8	Служба в органах місцевого самоврядування	14	2	–	12
	Разом	135	18	18	99

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

**Тема 1. Загальні засади публічної служби.
Державна служба в системі публічної служби,
її види, принципи та правове регулювання**

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Місце публічної служби в публічному управлінні.
2. Принципи державної служби.
3. Види державної служби.
4. Правове регулювання державної служби.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 32. – Ст. 1918 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Там же. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998 р. // Там же. – 1999. – № 21. – Ст. 943.

Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні: Указ Президента України від 20.02.2006 р. // Там же. – 2006. – № 8. – Ст. 421.

Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади / Ю. П. Битяк. – Харків: Право, 2005. – С. 32–57.

Авер'янов В. Б. Сучасний стан та основні напрями розвитку законодавства про державну службу в Україні / В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко // Часопис Київ. ун-ту права. – 2006. – № 4. – С. 3–9.

Марченко О. О. Деякі аспекти законодавчої дефініції по-

няття “публічна служба” має бути уточнено / О. О. Марченко // Карпат. правн. часопис. – 2013. – № 3. – С. 59–63.

Ткач Г. Принципи службової діяльності у новому Законі України “Про державну службу” / Г. Ткач // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2013. – № 1 (72). – С. 176–185.

Янюк Н. Актуальні проблеми формування публічної служби в Україні / Н. Янюк // Вісн. Львів. ун-ту. – Серія “Юрид.”. – 2010. – Вип. 51. – С. 162–167.

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Сучасні моделі державної служби у світі, їх види.
2. “Відкрита” модель державної служби, її ознаки.
3. “Закрита” модель державної служби, її ознаки.
4. Особливості моделі державної служби в Україні.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу: Указ Президента України від 05.03.2004 р. // Там же. – 2004. – № 10. – Ст. 578.

Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: [монографія] / А. В. Кірмач; відп. ред. В. Б. Авер'янов. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – С. 33–44.

Мотренко Т. Сучасний досвід організації державної служби в зарубіжних країнах / Т. Мотренко // Вісн. держ. служби України. – 2007. – № 2. – С. 24–37.

Організація державної служби в Україні: навч. посіб. / В. І. Андріяш, В. В. Опанасевич, М. О. Багмет та ін.; за заг. ред. М. О. Багмета, В. С. Фуртатова, М. С. Іванова. – Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – С. 222–240.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. – Київ: Конус-Ю, 2007. – С. 153–167, 225–269, 698–713.

Т е м а 2. Управління державною службою. Правовий статус державних службовців

З а н я т т я

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Управління державною службою: поняття, завдання, правові засади.
2. Суб'єкти управління державною службою, їх компетенція.
3. Поняття та складові статусу державних службовців.

З а в д а н н я

1. Міністр юстиції України видав такі накази:
  - а) про затвердження граничної чисельності працівників Мін'юсту України;
  - б) про затвердження положення про структурні підрозділи апарату Мін'юсту України;
  - в) про призначення на посаду заступника Міністра юстиції України – керівника апарату;
  - г) про присвоєння рангів державних службовців керівникам самостійних структурних підрозділів апарату Мін'юсту України.

Наказом Національного агентства України з питань державної служби (далі – Нацдержслужба):

- а) затверджено Правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування;
- б) затверджено Положення про атестацію державних службовців;
- в) призначено начальника Управління Нацдержслужби України в Харківській області;

г) призначено ректора Національної академії державного управління при Президентові України;

г) затверджено Довідник типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців.

Зробіть юридичний аналіз прийнятих рішень з точки зору компетенції органів (посадових осіб), які їх приймали.

2. Голова райдержадміністрації М. отримав подарунок вартістю 2400 грн від свого давнього знайомого П., заява якого про виділення земельної ділянки перебувала на розгляді в райдержадміністрації. Факт отримання М. подарунка було виявлено та щодо нього складено протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172⁵ КУпАП. Голова райдержадміністрації М. заперечував проти факту правопорушення, посилаючись на те, що отриманий ним подарунок відноситься до особистих, адже він його отримав з нагоди свого професійного свята, а П. є його давнім знайомим.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Розкрийте порядок дій державних службовців у разі надходження їм пропозиції щодо неправомірної вигоди або дарунка (пожертви).

3. Заступник голови обласної державної адміністрації П. під час засідання колегії закликав співробітників вступати до партії “Майбутнє” та наказав керівникам бюджетних установ області організувати вихід їх працівників на політичний мітинг у її підтримку. На заперечення членів колегії П. відповів, що у Законі України “Про державну службу” не закріплено положення про позапартійність державної служби, а отже, державні службовці мають право бути членами політичних партій та публічно їх підтримувати. У результаті розгляду дисциплінарної справи за фактом скарги на дії П. останнього притягнуто до дисциплінарної відповідальності та звільнено із займаної посади.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте зміст вимог позапартійності та політичної неупередженості (нейтральності) щодо державних службовців. Розкрийте особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців за невиконання вимог політичної неупередженості.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1984. – № 51. – Ст. 1122 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // Там же. – 2001. – № 17. – Ст. 728 (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 87. – Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки: Указ Президента України від 01.02.2012 р. // Там же. – 2012. – № 10. – Ст. 365.

Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 81. – Ст. 2288 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. // Там же. – 2016. – № 28. – Ст. 1115.

Про затвердження про міжрегіональні управління Національного агентства України з питань державної служби в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2015 р. // Там же. – 2015. – № 46. – Ст. 2288 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів та експертів до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. // Там же. – 2016. – № 35. – Ст. 1361.

Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. // Там же. – 2016. – № 27. – Ст. 1091.

Про затвердження Порядку оформлення та направлення (вручення) вимоги про скасування рішень державних органів та їх посадових осіб з питань державної служби, які суперечать законодавству в частині реалізації громадянами права на державну службу, про усунення порушень прав державного службовця або про скасування результатів конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 25.05.2016 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 49. – Ст. 1769.

Одержання подарунків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: роз'яснення Міністерства юстиції України від 28.07.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0053323-11>

Балух Д. В. До визначення особливостей управління державною службою / Д. В. Балух // Південноукр. правн. часопис. – 2008. – № 4. – С. 123–127.

Битяк Ю. П. Пріоритетні напрями забезпечення ефективного функціонування публічної служби в Україні [Електронний ресурс] / Ю. П. Битяк // Теорія і практика правознавства. – 2015. – Вип. 1 (7). – Режим доступу: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63434/58849>

Матюхіна Н. П. Державна служба України на шляху реформування: проблеми кадрового забезпечення [Електронний ресурс] / Н. П. Матюхіна // Форум права. – 2014. – № 3. – С. 213–218. – Режим доступу: nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_3_36.pdf

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. – Київ: Конус-Ю, 2007. – С. 38–41, 43–52, 70–83.

Федчишин С. А. Питання участі державних службовців у політичній діяльності в Україні / С. А. Федчишин // Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. – Серія “Юрид. науки”. – 2015. – Вип. 2. – Т. 2. – С. 206–209.

Тема 3. Проходження державної служби

Заняття 1

Питання для обговорення

1. Проходження державної служби: поняття та стадії.
2. Право на державну службу відповідно до законодавства.
3. Процедури вступу на державну службу, їх види.

Завдання

4. 25 липня 2016 р. стала вакантною посада провідного спеціаліста облдержадміністрації. 24 серпня 2016 р. керівником відділу кадрового забезпечення облдержадміністрації П. було прийнято рішення про оголошення конкурсу на зайняття цієї вакантної посади, про що було зроблено оголошення на офіційному веб-сайті облдержадміністрації. 20 вересня 2016 р. при прийомі документів для участі у конкурсі на зайняття вакантної посади П. поряд з іншими документами, необхідними для допуску до конкурсу, вимагав від М., який бажав взяти участь у конкурсі, свідоцтво про шлюб, оскільки відомостей, наведених у автобіографії, на думку П., було недостатньо, а також документи про підтвердження досвіду роботи. Відмовившись надавати вказані документи, М. до участі у конкурсі не був допущений.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Розкрийте порядок проведення конкурсу на заміщення вакантної посади державної служби.

5. Виконуючи наказ заступника голови облдержадміністрації – керівника апарату щодо переведення Б. з посади провідного спеціаліста райдержадміністрації на посаду провідного спеціаліста відділу облдержадміністрації, керівник відділу кадрового забезпечення М. вимагав від Б. надати документи для участі у відповідному конкурсі на зайняття вакантної посади, а також згоду на проведення щодо нього спеціальної перевірки, оскільки той переходить до вищестоящого органу. Б. від участі

у відповідному конкурсі та проведенні спеціальної перевірки відмовився письмово. Керівник відділу кадрового забезпечення М. склав доповідну записку на ім'я керівника апарату, в якій виклав ситуацію та пояснив, що у разі відмови від участі у конкурсі та проведення спеціальної перевірки особа не може бути призначена на посаду держслужби в органі державної влади.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте осіб, щодо яких проводиться спеціальна перевірка.

6. П. було прийнято на посаду керівника апарату райдержадміністрації, про що видано наказ головою райдержадміністрації. Через місяць стало відомо, що П. отримав спадщину від тітки С. за заповітом, до складу якої ввійшла частка у статутному фонді ТОВ “Тандем” розміром 2/3 від загального розміру статутного капіталу (цим П. отримав корпоративні права). У зв'язку з цим П. було звільнено з державної служби за порушення норм антикорупційного законодавства України. Однак П. зауважив, що на момент виявлення цих обставин (успадкування частки у ТОВ) він ще не мав статусу державного службовця, адже не склав Присягу державного службовця, а тому припинення державної служби, на його думку, є безпідставним.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1984. – № 51. – Ст. 1122 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 87. – Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. // Там же. – 2016. – № 28. – Ст. 1116.

Про затвердження Порядку проведення спеціальної пере-

вірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 28. – Ст. 812 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій “Б” і “В”: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 06.04.2016 р. // Там же. – 2016. – № 38. – Ст. 1475.

Про затвердження Загального порядку проведення іспиту кандидатів на заміщення вакантних посад державних службовців: наказ Головного управління державної служби України від 08.07.2011 р. // Там же. – 2011. – № 61. – Ст. 2459 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань до складу конкурсних комісій з відбору осіб на зайняття посад державної служби: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 12.04.2016 р. // Там же. – 2016. – № 45. – Ст. 1658.

Про затвердження тестових питань: наказ Національного агентства України з питань державної служби та Міністерства юстиції України від 06.05.2016 р. // Там же. – 2016. – № 41. – Ст. 1562.

Кірмач А. В. Конкурсна процедура прийняття на державну службу: європейський досвід правового регулювання / А. В. Кірмач // Часопис Київ. ун-ту права. – 2010. – № 1. – С. 135–140.

Цуркан М. Присяга публічного службовця як автономний правовий інститут в системі українського права / М. Цуркан // Вісн. Вищ. адмін. суду України. – 2010. – № 4. – С. 8–14.

Школик А. Вдосконалення процедури проведення конкурсу при заміщенні посад державних службовців / А. Школик // Вісн. Львів. ун-ту. – Серія “Юрид.”. – Вип. 37. – 2002. – С. 248–251.

З а н я т т я 2

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Категорії посад державної служби та ранги державних службовців.
2. Службова кар'єра державних службовців: поняття та основні процедури.

З а в д а н н я

7. Відносно начальника управління освіти та науки облдержадміністрації К. було складено протокол про вчинення корупційного правопорушення у зв'язку з тим, що він займав на платній основі посаду заступника головного редактора науково-практичного журналу місцевого вишу та періодично на запрошення очолював в цьому виші державну екзаменаційну комісію. Начальник управління К. заперечував проти факту правопорушення, вважаючи, що його дії є правомірними, адже пов'язуються із викладацькою та науковою діяльністю.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте особливості обмеження державних службовців щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.

8. 20 грудня 2015 р. голова райдержадміністрацій Ю. одружився з провідним спеціалістом тієї ж райдержадміністрації Н. Згідно з чинним законодавством України такі особи не можуть підпорядковуватися одна одній, а тому один з подружжя повинен був перейти на іншу посаду або звільнитися. На вимогу врегулювати конфлікт інтересів Ю. та Н. від звільнення чи переведення відмовилися, мотивуючи це тим, що раніше у родинних стосунках не перебували, а їх шлюб не буде впливати на виконання ними посадових обов'язків. 3 квітня 2016 р. щодо Ю. було складено протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172⁷ КУпАП.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Які обмеження

встановлюються щодо перебування державних службовців у родинних зв'язках, які працюють в одному державному органі?

9. Начальник відділу райдержадміністрації Я. на особистому прийомі громадян 22 вересня 2016 р. відмовився прийняти скаргу від Б., посилаючись на його неохайний вигляд. На наполегливе прохання Б. вислухати його, Я. відповідав у грубій формі і запропонував Б. залишити службовий кабінет. Через місяць у передачі обласного телебачення “Сьогодні” було показано відповідний сюжет, про що стало відомо голові райдержадміністрації Ю.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Яким заходам впливу може бути підданий Я.? Який порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122 (з наступ. змін. та допов.).

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256 (з наступ. змін. та допов.).

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 87. – Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження критеріїв визначення переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування: постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 р. // Там же. – 2016. – № 30. – Ст. 1206 (з наступ. змін. та допов.).

Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. // Там же. – 2016. – № 34. – Ст. 1329.

Про затвердження Положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2010 р. // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 51. – Ст. 1701 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. // Там же. – 2000. – № 24. – Ст. 1004 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення службового розслідування Національним агентством з питань державної служби або його територіальними органами стосовно керівника державної служби в державному органі чи державного службовця вищого органу: постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. // Там же. – 2016. – № 52. – Ст. 1838.

Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку: постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2016 р. // Там же. – 2016. – № 29. – Ст. 1175.

Про затвердження Порядку стажування державних службовців: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. // Там же. – 2016. – № 27. – Ст. 1092.

Битяк Ю. П. Проблеми нормативно-правового регулювання оцінки діяльності державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування / Ю. П. Битяк // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2005. – № 4. – С. 116–123.

Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра в Україні / Л. Р. Біла-Тіунова. – Одеса: Фенікс, 2011. – С. 75–107.

Коломоєць Т. О. Перепідготовка, підвищення кваліфікації державних службовців за законодавством України: сучасний стан правового регулювання та пріоритети адаптації до законодавства ЄС / Т. О. Коломоєць, А. О. Аганіна. – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – С. 31–62.

З а н я т т я 3

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Підстави припинення державної служби.
2. Засоби правового захисту державних службовців.

З а в д а н н я

10. 15 квітня 2016 р. під час наради в райдержадміністрації за участю фермерів району заступник начальника управління М. посварилася із фермером А., звинувативши його в розваленні господарств району. На адресу управління райдержадміністрації надійшов лист з повідомленням про те, що на Урядову гарячу лінію надійшло звернення А. про некоректну поведінку М. 20 травня 2016 р. М. була звільнена з посади з підстави “порушення правил етичної поведінки державного службовця, бездіяльність у погашенні конфліктної ситуації та неодноразові образи працівників управління”. М. вважала накладення на неї дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення з посади державної служби незаконним, оскільки дисциплінарна комісія в управлінні була створена з порушеннями (до її складу не входили представник профспілки та особа з юридичною освітою).

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте особливості припинення державної служби з підстави вчинення державними службовцями дисциплінарних проступків.

11. 20 травня 2016 р. на головного спеціаліста Міністерства внутрішніх справ України К. було накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортним засобом за вчинення правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 130 КУпАП. 25 травня 2016 р. Міністром внутрішніх справ України було звільнено К. із займаної ним посади з підстави порушення ним Присяги державної службовця (п. 4 ч. 1 ст. 87 Закону України “Про державну службу”). На думку К., звільнення його з посади є незаконним, адже він не порушував Присяги державного службовця, а правопорушення, передбачене

ч. 1 ст. 130 КУпАП, вчинив у позаслужбовий час, перебуваючи у відпустці.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Розкрийте особливості припинення державної служби з підстави порушення Присяги державного службовця.

12. 18 січня 2013 р. К. був призначений на посаду голови райдержадміністрації. 30 жовтня 2014 р. він був звільнений з посади Президентом України на основі положень, передбачених Законом України “Про очищення влади”, на підставі п. 7² ч. 1 ст. 36 КЗпПУ. На думку К., його звільнення є незаконним, адже Закон України “Про місцеві державні адміністрації” не містить положень щодо припинення Президентом України повноважень голови райдержадміністрації з підстав, визначених Законом України “Про очищення влади”. Крім того, К. вважав, що положення останнього суперечать Конституції України. К. звернувся до суду з вимогою про визнання незаконним та скасування розпорядження Президента України в частині підстави звільнення.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте особливості припинення державної служби у разі застосування заборони, передбаченої Законом України “Про очищення влади”.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. // Там же. – 2014. – № 82. – Ст. 2317 (з наступ. змін. та допов.).

Деякі питання реалізації Закону України “Про очищення влади”: постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 85. – Ст. 2412 (з наступ. змін. та допов.).

Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар’єра в Україні / Л. Р. Біла-Тіунова. – Одеса: Фенікс, 2011. – С. 311–340.

Козін С. М. До питання звільнення з посади за порушення присяги державного службовця / С. М. Козін // Право та інновації. – 2014. – № 4 (8). – С. 171–177.

Луценко О. Є. Порушення правил професійної етики як підстава припинення трудових правовідносин із державними службовцями / О. Є. Луценко // Вісн. Нац. акад. прав. наук України. – 2014. – № 1 (76). – С. 178–185.

Луценко Д. В. Очищення влади (люстрація): погляд крізь практику Вищого адміністративного суду України / Д. В. Луценко // Актуальні питання реалізації нового Закону України “Про державну службу”: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квітня 2016 р.); за заг. ред. Т. О. Коломoeць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. – С. 86–89.

Марченко О. О. Публічно-правові спори щодо публічної служби: особливості розв’язання [Електронний ресурс] / О. О. Марченко // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3. – С. 236-238. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/3-1_2013/7/Marchenko%20O.O.pdf

Цуркан М. Окремі аспекти застосування законодавства з питань припинення публічної служби (за матеріалами справ, переглянутих Верховним Судом України) / М. Цуркан // Вісн. Вищ. адмін. суду України. – 2010. – № 2. – С. 41–51.

Тема 4. Запобігання корупції у сфері публічної служби

З а н я т т я

Питання для обговорення

1. Механізми запобігання корупції у публічній службі.
2. Етичні засади публічної служби.
3. Конфлікт інтересів у публічній службі, запобігання йому та врегулювання.
4. Фінансовий контроль як захід запобігання корупції у публічній службі.

З а в д а н н я

13. Начальник управління облдержадміністрації К. 20 лютого 2016 р., виявивши факт наявності відносин прямого підпорядкування між своїм заступником М. та головним спеціалістом А.,

які вже більше одного року спільно проживали, не вжив заходів, що передбачені Законом України “Про запобігання корупції”.

3 березня 2016 р. до Національного агентства з питань запобігання корупції надійшла анонімна заява, в якій повідомлялось про пряме підпорядкування М. і А. та відповідну бездіяльність К. За результатами розгляду заяви Національним агентством з питань запобігання корупції 30 березня 2016 р. було надіслано припис голові облдержадміністрації С. із вимогою провести по факту бездіяльності К. службове розслідування, усунути порушення закону та притягнути винних до відповідальності. Голова облдержадміністрації С. призначив службове розслідування і, виявивши автора анонімної заяви, змусив його написати заяву про звільнення з посади за власним бажанням.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте види актів реагування, які уповноважене застосовувати Національне агентство з питань запобігання корупції при виявленні порушень Закону України “Про запобігання корупції”.

14. 21 жовтня 2015 р. до начальника відділу райдержадміністрації М. звернувся його двоюрідний брат із заявою про виділення земельної ділянки. 23 жовтня 2015 р. М. повідомив голову райдержадміністрації К. про наявність у нього конфлікту інтересів у зв’язку з необхідністю розгляду заяви брата. К. прийняв рішення усунути М. від розгляду та прийняття рішення по відповідній заяві, а також відсторонив його від виконання посадових обов’язків строком на один місяць. М., вважаючи, що К. перевищив повноваження, звернувся із скаргою на його дії до Національного агентства України з питань державної служби.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Розкрийте особливості запобігання та врегулювання конфлікту інтересів державних службовців.

15. 10 квітня 2016 р. М. звільнився із посади начальника відділу державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців управління юстиції міста та вже наступного дня був призначений на умовах строкового трудового договору на посаду заступника генерального директора нещодавно зареєстрована-

ного ТОВ “Перспектива”. 14 травня 2016 р. Національним агентством з питань запобігання корупції був складений та надісланий в суд протокол про вчинення М. правопорушення, передбаченого ст. 172⁹ КУпАП, адже при звільненні він відмовився подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави та місцевого самоврядування. М. заперечував проти факту вчинення ним правопорушення, посилаючись на те, що вже подав декларацію 31 березня 2016 р. і з того часу його майновий стан не змінився. 21 червня 2016 р. суд наклав на М. адміністративне стягнення у вигляді штрафу у розмірі 1700 грн.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Розкрийте особливості юридичної відповідальності державних службовців за порушення вимог фінансового контролю.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України від 14.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 87. – Ст. 2473.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 87. – Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. // Там же. – 2014. – № 82. – Ст. 2317 (з наступ. змін. та допов.).

Деякі питання реалізації Закону України “Про очищення влади”: постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 85. – Ст. 2412 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Правил етичної поведінки державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248839311>

Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 23.07.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_788

Гарашук В. М. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні / В. М. Гарашук, А. О. Мухатаєв. – Харків: Право, 2010. – С. 5–16, 24–32.

Профессиональная этика и служебный этикет: учебник / В. Я. Кикоть, И. И. Аминов, А. А. Гришин и др.; под ред. В. Я. Кикотя. – Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2014. – С. 382–389.

Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління / М. І. Рудакевич. – Тернопіль: Астон, 2007. – С. 168–190.

Токар-Остапенко О. В. Урегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні / О. В. Токар-Остапенко. – Київ: НІСД, 2013. – 48 с.

Червякова О. Б. Антикорупційні стандарти державної служби / О. Б. Червякова // Актуальні питання реалізації нового Закону України “Про державну службу”: матеріали Всеукр. форуму вчених-адміністративістів (м. Запоріжжя, 21 квітня 2016 р.); за заг. ред. Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. – С. 171–173.

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Суб'єкти запобігання корупції у публічній службі, їх види.
2. Національне агентство з питань запобігання корупції, його компетенція.
3. Національне антикорупційне бюро України, його компетенція.
4. Недержавні інститути при запобіганні корупції у публічній службі.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України від 14.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 87. – Ст. 2473.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 87. – Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 87. – Ст. 2472 (з наступ. змін. та допов.).

Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. // Там же. – 2010. – № 84. – Ст. 2945.

Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 81. – Ст. 2288.

Деякі питання відбору кандидатів на посади членів Національного агентства з питань запобігання корупції: постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. // Там же. – 2015. – № 28. – Ст. 811 (з наступ. змін. та допов.).

Участь громадськості у заходах запобігання корупції як запорука успішної антикорупційної політики: роз'яснення Міністерства юстиції України від 26.08.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0059323-11>

Клімова С. М. Організація запобігання та протидії корупції в Україні: навч. посіб. / С. М. Клімова, Т. В. Ковальова. – Харків: Магістр, 2012. – С. 126–134, 141–154.

Яцків І. Деякі питання застосування міжнародних механізмів протидії корупції в Україні / І. Яцків // Право України. – 2010. – № 11. – С. 259–265.

Тема 5. Державна служба в апараті органів законодавчої та судової влади

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Правове та організаційне забезпечення державної служби в Апараті Верховної Ради України.

2. Правовий статус державних службовців в Апараті Верховної Ради України.

3. Особливості проходження державної служби в Апараті Верховної Ради України.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в та літератури

Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 19. – Ст. 134 (з наступ. змін. та допов.).

Про регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 12. – Ст. 565 (з наступ. змін. та допов.).

Про структуру апарату Верховної Ради України: постанова Верховної Ради України від 20.04.2000 р. // Там же. – 2000. – № 17. – Ст. 698 (з наступ. змін. та допов.).

Про віднесення деяких посад працівників Апарату Верховної Ради України до відповідних категорій посад державних службовців: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 р. // Там же. – 2013. – № 69. – Ст. 2547.

Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 25.08.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/769/11-pr>

Про затвердження Положення про секретаріат комітету Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 22.02.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/305/08-pr>

Литвин О. Адміністративно-правовий статус Апарату Верховної Ради України / О. Литвин // Підприємництво, госп-во і право. – 2011. – № 9. – С. 123–126.

Охотский Е. В. Государственная служба в парламентах зарубежных стран: общее и особенное / Е. В. Охотский, Н. Р. Баранова // Право и политика. – 2001. – № 5. – С. 28–35.

Погребняк Н. Порядок проходження служби в Апараті Верховної Ради України / Н. Погребняк // Підприємництво, госп-во і право. – 2012. – № 11. – С. 85–88.

З а н я т т я

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Правове та організаційне забезпечення державної служби в апараті органів судової влади.

2. Види і правовий статус державних службовців в апараті органів судової влади. Правовий статус помічника судді.

3. Особливості проходження державної служби в апараті органів судової влади.

З а в д а н н я

16. 14 жовтня 2014 р. наказом керівника апарату районного суду оголошено конкурс на заміщення вакантної посади консультанта суду, про що опубліковано оголошення у газеті “Вечірній Львів”. Головою конкурсної комісії було призначено дату проведення конкурсу – 13 грудня 2014 р.

2 грудня 2014 р. Т. подала до конкурсної комісії заяву про участь у конкурсі, проте він так і не був проведений, оскільки на вакантну посаду переведено старшого судового розпорядника цього суду як такого, що перебував у кадровому резерві. Т. вважала дії конкурсної комісії незаконними, мотивуючи тим, що державний орган не може відмовитись від подальшого проведення конкурсу і призначати осіб на вакантні посади державних службовців поза конкурсом.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. З’ясуйте, чи поширюється дія Закону України “Про державну службу” на працівників апарату суду.

17. 11 жовтня 2013 р. на зборах суддів районного суду розглянуто питання висловлення недовіри керівнику апарату суду С. за неналежне виконання службових обов'язків та скоєння вчинку, який порочить його як державного службовця та дискредитує суд.

Голова суду на зборах доповів, що стосовно С. розпочато кримінальне провадження за ознаками складів кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 190, ч. 1 ст. 364 та ч. 4 ст. 369 КК України. Окрім цього, судьями обговорювалися факти неналежного виконання керівником апарату суду С. своїх службових обов'язків: упродовж трьох місяців не працювала електронна система документообігу, невчасно вносились картки по справах до даної системи тощо.

31 жовтня 2013 р. на адресу територіального управління Державної судової адміністрації України надійшло подання голови суду щодо звільнення С. з посади керівника апарату суду, після чого його було звільнено з займаної посади у зв'язку з висловленням недовіри зборами суддів.

С. вирішив звернутись до суду за захистом своїх прав, вважаючи наказ про його звільнення безпідставним, оскільки кримінальну справу щодо нього ще не розглянуто.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Обміркуйте, яке рішення за результатами оскарження може ухвалити суд.

18. 24 квітня 2014 р. наказом керівника апарату районного суду секретарю судового засідання К. оголошено догану за несвоєчасну передачу до канцелярії кримінальної справи, що призвело до порушення строку звернення вироку до виконання.

К. із наказом не погодилась і оскаржила його до суду, обґрунтовуючи свою позицію наступним: 1) наказ був прийнятий незважаючи на те, що причинно-наслідковий зв'язок між дисциплінарним проступком і шкідливими наслідками, що мали місце, не встановлено; 2) не враховані поважні причини порушення службової дисципліни: перенавантаження в роботі судді, секретарем якого є К., виконання термінової роботи – підготовка звіту за рік, перебування на лікарняному.

Крім того, К. вважала, що нести відповідальність за не-

своєчасну передачу кримінальної справи до канцелярії суду мають секретар канцелярії з кримінальних справ та керівник апарату суду, але вони до відповідальності не були притягнуті.

З'ясуйте правомірність наказу керівника апарату суду. Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

19. В. працювала на посаді помічника судді С. Наказом заступника керівника апарату суду від 10 травня 2014 р. В. на період відпустки судді С. було зобов'язано надавати допомогу двом іншим суддям цього суду: спочатку як секретар судового засідання, а згодом у якості помічника судді.

В. не оспорювала можливості покладення на неї обов'язків інших працівників апарату суду під час тривалої відсутності судді, помічником якого вона є, але при цьому вважала, що було порушено порядок, визначений Положенням про помічника судді суду загальної юрисдикції, якого слід дотримуватися у таких випадках, зокрема, не отримано її згоди на виконання таких обов'язків.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте особливості правового статусу помічника судді. Чи є підстави вважати наказ заступника керівника апарату суду неправомірним? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – № 41, № 41–42, № 43, № 44–45. – Ст. 529.

Про Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996 р. // Там же. – 1996. – № 49. – Ст. 272.

Про віднесення деяких посад працівників органів державної влади, інших державних органів, установ до відповідних категорій посад державних службовців та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України:

постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 76. – Ст. 2823 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Секретаріат Конституційного Суду України: рішення Конституційного Суду України від 21.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=267690>

Про затвердження Типового положення про апарат місцевого, апеляційного судів: наказ Державної судової адміністрації України від 28.09.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsa.court.gov.ua/dsa/14/N1152012/>

Про затвердження Типових посадових інструкцій працівників апарату місцевого загального суду: наказ Державної судової адміністрації України від 20.07.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lv.court.gov.ua/tu14/7/3/>

Положення про помічника судді суду загальної юрисдикції: рішення Ради суддів України від 25.03.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://court.gov.ua/969076/pppszu/>

Про затвердження Правил поведінки працівника суду: рішення Ради суддів України від 06.02.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://court.gov.ua/userfiles/PravPovPracSudu.pdf>

Дудченко О. Ю. Правовий статус осіб, які займають адміністративні посади в суді / О. Ю. Дудченко. – Харків: Право, 2015. – С. 97–131.

Кононенко О. Актуалізація проблеми вдосконалення нормативних актів щодо правового статусу деяких працівників апарату суду / О. Кононенко // Вісн. Вищ. адмін. суду України. – 2011. – № 3. – С. 69–82.

Марченко О. О. Деякі питання розв'язання судами спорів з приводу публічної служби за позовами помічників суддів / О. О. Марченко // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. – Серія “Право”. – 2014. – № 29. – С. 93–98.

Організація роботи суду в Україні: навч. посіб. / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, О. М. Овчаренко та ін.; за заг. ред. І. Є. Марочкина. – Харків: Право, 2012. – С. 46–85.

Хориноев А. О. Государственная служба в аппаратах судов общей юрисдикции / А. О. Хориноев. – Москва: Статут, РАП, 2006. – С. 31–52.

Тема 6. Особливості проходження державної служби в органах виконавчої влади

Заняття 1

Питання для обговорення

1. Поняття, принципи та правове забезпечення служби в Національній поліції.
2. Особливості проходження служби в Національній поліції.
3. Поняття, принципи та правове забезпечення дипломатичної служби.
4. Особливості проходження дипломатичної служби.

Завдання

20. 10 січня 2016 р. капітан поліції П. був затриманий за те, що він, перебуваючи у нетверезому стані, чіплявся до людей у парку та нецензурно лявся. 11 січня 2016 р. він був відсторонений від виконання службових обов'язків на час проведення службового розслідування. 25 лютого 2016 р. службове розслідування було завершено, а 28 березня 2016 р. був виданий наказ про звільнення капітана поліції П. з органів внутрішніх справ. Капітан поліції П., вважаючи, що він був звільнений незаконно, оскаржив відповідний наказ до суду.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

21. Співробітника консульського департаменту МЗС України М. було направлено у довгострокове відрядження на п'ять років. Перебуваючи на посаді першого секретаря Посольства України у Республіці Білорусь, він порушував правила дорожнього руху, керуючи транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння, за що був притягнений до адміністративної відповідальності та оголошений "persona non grata" в державі перебування. Як наслідок, М. було терміново відкликано Міністром закордонних справ України із довгострокового відрядження та

звільнено з дипломатичної служби України.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте особливості правового статусу службовців, які проходять дипломатичну службу в закордонних дипломатичних установах України.

22. Міністром закордонних справ України були прийняті такі рішення:

а) про призначення на посаду Надзвичайного і Повноважного Посла України у КНР, про звільнення з посади Представника МЗС України у Львові;

б) про внесення Президентом України пропозицій щодо реорганізації закордонних дипломатичних установ України в деяких іноземних державах, про утворення Представництва МЗС України в Харкові;

в) про присвоєння дипломатичних рангів Надзвичайного і Повноважного Посланника першого класу, Надзвичайного і Повноважного Посланника другого класу, радника першого класу та радника другого класу;

г) про затвердження Порядку ротації працівників дипломатичної служби;

г) про затвердження граничної чисельності службовців МЗС України.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте повноваження Міністра закордонних справ України у сфері управління дипломатичною службою.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про дипломатичну службу: Закон України від 20.09.2001 р. // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 42. – Ст. 1881 (з наступ. змін. та допов.).

Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України від 22.02.2006 р. // Там же. – 2006. – № 12. – Ст. 791 (з наступ. змін. та допов.).

Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. // Там же. – 2015. – № 63. – Ст. 2075 (з наступ. змін. та допов.).

Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 р. // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 24. – Ст. 728 (з наступ. змін. та допов.).

Про перелік посад, приписаних до дипломатичних рангів України: Указ Президента України від 26.03.2002 р. // Там же. – 2002. – № 29. – Ст. 1350 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку ротації працівників дипломатичної служби в системі органів дипломатичної служби України: наказ МЗС України від 31.05.2012 р. // Там же. – 2012. – № 52. – Ст. 2121.

Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань: наказ МВС України від 12.03.2016 р. // Там же. – 2016. – № 30. – Ст. 1227.

Про затвердження Правил етичної поведінки працівників апарату Міністерства внутрішніх справ України, територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС: наказ МВС України від 28.04.2016 р. // Там же. – 2016. – № 49. – Ст. 1764.

Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18.04.1961 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_048

Матюхіна Н. П. Сучасні проблеми управління персоналом органів внутрішніх справ / Н. П. Матюхіна. – Харків: НУВС, 2002. – 126 с.

Стародубцев А. А. Службова кар'єра в органах внутрішніх справ України / А. А. Стародубцев. – Харків: Золота миля, 2012. – С. 150–256.

Федчишин С. А. Деякі особливості посади Надзвичайного і Повноважного Посла України у світлі реформування законодавства про державну службу / С. А. Федчишин // Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. – Серія “Юрид. науки”. – 2013. – Вип. 6. – Т. 2. – С. 65–69.

Федчишин С. А. Дисциплінарна відповідальність працівників дипломатичної служби України / С. А. Федчишин, Н. П. Матюхіна // Дисциплінарно-деліктне право України: навч. посіб. / Т. С. Аніщенко, Ю. А. Берлач, Д. С. Бондаренко та ін.; за заг. ред. Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. – Київ: Ін Юре, 2016. – С. 110–154.

З а н я т т я 2

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Поняття, види та правові засади військової служби.
2. Особливості проходження військової служби.
3. Дисциплінарна відповідальність військовослужбовців.
4. Альтернативна (невійськова) служба.

З а в д а н н я

23. 12 квітня 2015 р. М., якому виповнилось 25 років, отримав повістку, в якій повідомлялось, що він підлягає призову на строкову військову службу та повинен наступного дня о 8.00 год з'явитись до РВК. Прибувши до РВК 27 квітня 2015 р., М. заявив, що він не може проходити військову службу, оскільки належить до релігійної організації “Покутники”, вчення якої це забороняє, а також є студентом заочного факультету місцевого ВНЗ. На вимогу працівників РВК документально підтвердити правдивість цієї інформації, М. надав довідку з ВНЗ та зазначив, що факт його належності до вказаної релігійної організації документально підтвердити неможливо, адже у ній відсутнє фіксоване членство. Як наслідок, відносно М. було порушено кримінальне провадження за ст. 335 КК України.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте, які громадяни мають право на відстрочку та звільнення від призову на строкову військову службу.

24. У квітні 2010 р. майор М. уклав контракт про проходження військової служби у СБ України строком на п'ять років. При несенні служби 2011 р. майор М. неодноразово притягувався до дисциплінарної відповідальності за неналежне виконання службових обов'язків у формі догани відповідно до Дисциплінарного статуту Збройних Сил України. 29 грудня 2011 р. за систематичне невиконання умов контракту М. було звільнено у запас СБ України та виключено зі списків особового складу. М. не погодився з прийнятим рішенням, адже відповідні догани

йому не оголошувались, та звернувся до суду з проханням скасувати наказ про його звільнення із СБ України.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Яке рішення, на Вашу думку, має винести суд?

25. П., який закінчив ВНЗ СБ України, було присвоєно військове звання лейтенанта та призначено на посаду слідчого СБ України на підставі контракту строком на три роки. Через шість місяців було проведено атестування П., в результаті якого було прийняте рішення про його звільнення з військової служби у зв'язку із службовою невідповідністю. П. вважав, що був звільнений незаконно, оскільки атестування було проведено із порушеннями: на засіданні атестаційної комісії був відсутній кворум, до неї не входили представники кадрової і юридичної служб; атестаційні матеріали щодо П. були розглянуті за його відсутності; результати атестування П. не оголошувались.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте порядок атестування військовослужбовців СБ України.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 385 (з наступ. змін. та допов.).

Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. // Там же. – 1992. – № 27. – Ст. 382.

Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991 р. // Там же. – 1992. – № 15. – Ст. 188 (з наступ. змін. та допов.).

Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. // Там же. – 1992. – № 15. – Ст. 190 (з наступ. змін. та допов.).

Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. // Там же. – 1999. – № 22. – Ст. 197 (з наступ. змін. та допов.).

Про положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців: Указ Президента

України від 07.11.2001 р. // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 46. – Ст. 2039 (з наступ. змін. та допов.).

Про внесення змін до Указу Президента України від 07.11.2001 р.: Указ Президента України від 27.12.2007 р. // Там же. – 2007. – № 99. – Ст. 3581 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Міністерство оборони України: постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. // Там же. – 2014. – № 97. – Ст. 2796.

Про затвердження нормативно-правових актів щодо застосування Закону України “Про альтернативну (невійськову) службу”: постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.1999 р. // Там же. – 1999. – № 45. – С. 48.

Про віднесення деяких посад працівників органів державної влади, інших державних органів, установ до відповідних категорій посад державних службовців та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 14.09.2013 р. // Там же. – 2013. – № 76. – Ст. 2823.

Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: наказ Міноборони України від 10.04.2009 р. // Там же. – 2009. – № 38. – Ст. 1284 (зі змін.).

Александров В. М. Зміст і характер військової служби / В. М. Александров // Проблеми законності. – Вип. 91. – Харків: НЮА ім. Я. Мудрого, 2007. – С. 34–41.

Гончаренко Г. А. Значення відбору кадрів для забезпечення якості кадрового складу СБ України / Г. А. Гончаренко // Правове забезпечення оперативно-службової діяльності: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. – Харків: Оберіг, 2011. – Вип. 2. – С. 45–49.

Матюхіна Н. П. Служба безпеки України як складова сектору безпеки: окремі умови та шляхи реформування / Н. П. Матюхіна // Там же. – Харків: Оберіг, 2012. – Вип. 3. – С. 59–69.

Тема 7. Служба в органах прокуратури

Заняття

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика та правове забезпечення служби в органах прокуратури.
2. Особливості проходження служби в органах прокуратури.

Завдання

26. 20 квітня 2015 р. під час ефіру популярної телепередачі начальник відділу Генеральної прокуратури України М. посварився із головою облдержадміністрації К. та звинуватив його у вчиненні низки корупційних злочинів, назвавши “видатним майстром корупційних схем”. Обурений такими заявами, К. звернувся до Генерального прокурора України зі скаргою на дії М. Розглянувши скаргу, 24 травня 2016 р. Генеральний прокурор України притягнув М. до дисциплінарної відповідальності та звільнив його із займаної посади із позбавленням класного чину. К. звернувся до суду за захистом своїх прав.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте порядок притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності.

27. 30 липня 2016 р. прокурор місцевої прокуратури К. був повідомлений начальником відділу кадрів про проведення щодо нього таємної перевірки доброчесності, у зв'язку з чим йому було запропоновано заповнити анкету доброчесності прокурора. 4 серпня 2016 р. К. подав анкету доброчесності до відповідного підрозділу внутрішньої безпеки. 21 серпня 2016 р. К. дізнався про призначення щодо нього службового розслідування за фактом несвочасного подання анкети доброчесності та наявності даних, які свідчать про неправдивість поданої в ній інформації. За результатами службового розслідування 13 вересня 2016 р. К. був притягнутий до дисциплінарної

відповідальності й попереджений про неповну службову відповідність.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Розкрийте порядок проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів.

28. М. звернувся до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів із заявою про участь у доборі кандидатів на посаду прокурора відділу обласної прокуратури. Після успішного складення кваліфікаційного іспиту щодо М. було розпочато спеціальну перевірку. У результаті проведення спеціальної перевірки М. було відмовлено у призначенні на посаду з тієї підстави, що на нього поширюється дія заборони, передбаченої Законом України “Про очищення влади”, адже він закінчив ВНЗ КДБ СРСР та був членом Комуністичної партії СРСР. Відповідні відомості про М. були внесені до Єдиного державного реєстру осіб, щодо яких застосовано положення Закону України “Про очищення влади”. М. звернувся до суду за захистом своїх прав.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Яке рішення, на Вашу думку, має винести суд?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 87. – Ст. 2471 (з наступ. змін. та допов.).

Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. // Там же. – 2014. – № 82. – Ст. 2317 (з наступ. змін. та допов.).

Деякі питання реалізації Закону України “Про очищення влади”: постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. // Там же. – 2014. – № 85. – Ст. 2412 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про класні чини працівників органів прокуратури України: постанова Верховної Ради України від 06.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – № 1992. – № 4. – Ст. 14.

Про затвердження Порядку проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів в органах прокуратури України:

наказ Генеральної прокуратури України від 16.06.2016 р. // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 47. – Ст. 1711.

Про затвердження Кодексу професійної етики та поведінки працівників прокуратури: наказ Генеральної прокуратури України від 28.12.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/kodet.html?_m=publications&_t=_rec&id=113992

Боршуляк І. Перспективи вдосконалення правового регулювання служби в органах прокуратури / І. Боршуляк // Вісн. прокуратури. – 2015. – № 8. – С. 37–43.

Ківалов С. В. Проходження служби в органах прокуратури: адміністративно-правове регулювання / С. В. Ківалов, С. І. Нечипоренко. – Одеса: Фенікс, 2011. – С. 7–51.

Романяк Д. М. До питання про правову природу служби в органах прокуратури як публічної служби / Д. М. Романяк // Митна справа. – 2015. – № 4. – С. 57–64.

Т е м а 8. Служба в органах місцевого самоврядування

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Поняття, ознаки та принципи служби в органах місцевого самоврядування.
2. Правові і організаційні засади служби в органах місцевого самоврядування.
3. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про місцеве самоврядування України: Закон України від 21.05.1997 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наступ. змін. та допов.).

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Анікеєва С. Є. Використання досвіду європейських країн в організації місцевого самоврядування / С. Є. Анікеєва // Публічне управління ХХІ ст. – Харків: Магістр, 2013. – С. 112, 113.

Батанов О. В. Муніципальне право України: підручник / О. В. Батанов; відп. ред. М. О. Баймуратов. – Харків: Одиссей, 2008. – С. 356–386.

Москальчук К. М. Закон “Про службу в органах місцевого самоврядування” і практика Конституційного Суду України / К. М. Москальчук // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – Одеса, 2012. – Вип. 64. – С. 166–173.

Падалко Г. В. Концептуальні проблеми служби в органах місцевого самоврядування в Україні / Г. В. Падалко // Держ. буд-во та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. – Харків: Право, 2012. – Вип. 23. – С. 138–149.

П л а н

(для самостійного вивчення)

1. Проходження служби в органах місцевого самоврядування: поняття та стадії.
2. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування.
3. Службова кар’єра посадових осіб місцевого самоврядування.
4. Припинення служби в органах місцевого самоврядування.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про місцеве самоврядування України: Закон України від 21.05.1997 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наступ. змін. та допов.).

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців: постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 8. – Ст. 351 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про порядок стажування у державних органах: постанова Кабінету Міністрів України від 01.12.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/804-94-п>

Бедний О. І. Обрання як спосіб заміщення вакантних посад на службі в органах місцевого самоврядування в Україні / О. І. Бедний // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – Одеса: Юрид. літ., 2002. – Вип. 16. – С. 329–331.

Любченко П. Проблеми правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування / П. Любченко // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2008. – № 1 (52). – С. 89–97.

Москальчук М. М. Політичні та адміністративні посади в органах місцевого самоврядування в Україні / К. М. Москальчук // Наук. вісн. Міжнарод. гуманітар. ун-ту. – Серія “Юриспруденція”. – Одеса: 2012. – Вип. 4. – С. 48–52.

Писаренко Н. Б. Деякі питання розгляду судами справ за участю органів та посадових осіб місцевого самоврядування / Н. Б. Писаренко, І. В. Бойко // Вісн. Вищ. адмін. суду України. – 2014. – № 2. – С. 78–86.

5. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу “Публічна служба”

Курс	Рівень, галузь, спеціальність	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
<p>Кількість кредитів ECTS: 4,5</p> <p>Загальна кількість годин: 135</p>	<p>“Магістр”</p> <p>08</p> <p>“Право”</p> <p>081</p> <p>“Право”</p>	<p>Лекції: 18</p> <p>Практичні заняття: 18</p> <p>Самостійна робота: 99</p> <p>Види контролю: поточний контроль (ПК), іспит (ПКЗ)</p>

Організація поточного контролю

Поточний контроль знань (далі – ПК) здійснюється під час проведення практичних занять. Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння студентами матеріалу навчальної дисципліни, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст тем та розділів курсу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктом ПК знань студентів є:

– систематичність та активність роботи на лекціях, практичних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, рівень знань, активність при обговоренні питань тем курсу, інші форми роботи);

– виконання завдань для самостійного опрацювання.

Оцінювання результатів ПК здійснюється викладачем після вивчення тем кожного розділу.

Розділи I та II оцінюються від 0 до 15 балів.

Компонентами оцінювання ПК є:

– від 0 до 6-ти балів по I та II розділах виставляється студенту за результатами роботи на практичних заняттях;

– від 0 до 9-ти балів по I та II розділах виставляється студенту за виконання контрольних завдань.

Підсумковий бал за результатами ПК визначається на останньому практичному занятті відповідного навчального семестру. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами ПК, – 30.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Публічна служба”, формуванню у них вмінь та навичок самостійно одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- опрацювання літератури відповідно до тем лекцій;
- підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Під час самостійної роботи студент повинен опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативно-правові акти, практику до тем, що виносяться на практичні заняття.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно при консультуванні викладачем. Формами індивідуальних завдань студентів можуть бути:

- анутовання прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;

- конспектування монографічної літератури з тематики навчальної дисципліни;

- підготовка рефератів та їх презентація на практичних заняттях;

- розкриття змісту термінів, які використовуються при вивченні навчальної дисципліни;

- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз статті (статей) законів України “Про державну службу”, “Про службу в органах місцевого самоврядування”, “Про запобігання корупції”;

- робота в студентському науковому гуртку, підготовка наукових доповідей та їх презентація на засіданнях наукового гуртка, опублікування наукових статей та тез наукових доповідей, участь у конференціях, круглих столах тощо.

Форму та тематику індивідуального завдання студент визначає на початку навчального року за погодженням з кафедрою. Результати виконання індивідуального завдання оцінюються викладачем, який веде практичні заняття в академічній групі, не пізніше ніж за 10 днів до початку екзаменаційної сесії, під час якої необхідно скласти курс “Публічна служба”. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами виконання індивідуального завдання, – 10. За невиконання індивідуального завдання студенту виставляється 0 балів.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПУБЛІЧНА СЛУЖБА”

Підсумкове оцінювання рівня знань студентів з навчальної дисципліни “Публічна служба” здійснюється на основі результатів ПК, результатів виконання індивідуальних завдань та підсумкового контролю знань студентів (далі – ПКЗ) за 100-бальною шкалою. Результати ПК та індивідуальних завдань студентів оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів. Завдання, що виносяться на ПКЗ, – від 0 до 60 балів.

ПКЗ проводиться у формі іспиту з вузлових питань, відповідь на які має бути творчою та ілюструвати уміння студента синтезувати отримані знання з навчальної дисципліни. Завданнями ПКЗ є перевірка розуміння студентами програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв’язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни. Питання, які включаються до екзаменаційних білетів, доводяться до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни.

До відомості обліку підсумкової успішності заносяться сумарні результати в балах, які виставлені за результатами ПК, виконання індивідуальних завдань та ПКЗ.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку за нижченаведеною таблицею.

Таблиця

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	За 100-бальною шкалою	За національною системою
A	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	90–100	5
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	80–89	4
C	ДОБРЕ – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок	75–79	
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	70–74	3
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60–69	
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	20–59	2
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс	1–19	

9. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПУБЛІЧНА СЛУЖБА”

1. Поняття та ознаки публічної служби в Україні.
2. Система публічної служби в Україні.
3. Правове регулювання публічної служби в Україні.
4. Державна служба як вид публічної служби в Україні.
5. Право на державну службу в Україні.
6. Завдання та функції державної служби.
7. Законодавчі засади державної служби в Україні.
8. Принципи державної служби в Україні.
9. Види державної служби в Україні.
10. Поняття та види державних службовців.
11. Правовий статус державних службовців: поняття та складові.
12. Основні обов'язки державних службовців.
13. Основні права державних службовців.
14. Підпорядкування державного службовця та виконання наказу (розпорядження), доручення.
15. Політична неупередженість державних службовців.
16. Обмеження державних службовців, їх види.
17. Обмеження державних службовців щодо використання службових повноважень чи свого становища.
18. Обмеження державних службовців щодо одержання подарунків.
19. Обмеження державних службовців щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.
20. Обмеження державних службовців після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.
21. Обмеження державних службовців щодо спільної роботи близьких осіб.
22. Соціальні та правові гарантії для державних службовців.
23. Захист права на державну службу.
24. Загальна характеристика юридичної відповідальності державних службовців.

25. Дисциплінарна відповідальність державних службовців.
26. Порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності.
27. Матеріальна відповідальність державних службовців.
28. Адміністративна відповідальність державних службовців.
29. Поняття та ознаки посадової особи.
30. Співвідношення понять “посадова особа” та “службова особа”.
31. Види (типи) державних посад.
32. Політичні та адміністративні посади, їх співвідношення.
33. Вищий корпус державної служби.
34. Патронатні посади: особливості та правовий статус. Патронатна служба.
35. Поняття та ознаки управління державною службою.
36. Завдання та принципи управління державною службою.
37. Правові засади управління державною службою в Україні.
38. Система управління державною службою в Україні.
39. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері державної служби.
40. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби.
41. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції.
42. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби.
43. Керівник державної служби в державному органі як суб’єкт управління державною службою.
44. Служба управління персоналом державного органу як суб’єкт управління державною службою.
45. Проходження державної служби: поняття та стадії.
46. Вступ на державну службу.
47. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу.

48. Конкурс як спосіб зайняття вакантних посад державної служби.

49. Призначення на посаду державної служби.

50. Спеціальна перевірка щодо осіб, які претендують на зайняття посад державних службовців.

51. Випробування при вступі на державну службу.

52. Присяга державного службовця, її значення.

53. Службова кар'єра державних службовців: поняття та зміст.

54. Ранги державних службовців, порядок їх присвоєння.

55. Категорії посад державної служби.

56. Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців.

57. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.

58. Стажування державних службовців.

59. Заохочення державних службовців.

60. Переведення державних службовців.

61. Службове відрядження державних службовців.

62. Зміна істотних умов державної служби.

63. Службова дисципліна: поняття, шляхи забезпечення.

64. Обов'язки державного службовця щодо додержання службової дисципліни.

65. Обов'язки керівника державної служби щодо забезпечення службової дисципліни.

66. Відсторонення державного службовця від виконання посадових обов'язків.

67. Службове розслідування щодо державних службовців.

68. Конфлікт інтересів у державній службі, запобігання йому та врегулювання.

69. Етичні засади державної служби в Україні.

70. Фінансовий контроль у системі заходів протидії корупції в державній службі.

71. Підстави припинення державної служби.

72. Засоби забезпечення законності у державній службі.

73. Організаційно-правові засади служби в Апараті Верховної Ради України.

74. Організаційно-правові засади служби в апараті органів судової влади.

75. Організаційно-правові засади служби в Національній поліції України.

76. Проходження служби в Національній поліції України.

77. Спеціальні звання поліцейських, порядок їх присвоєння.

78. Дисциплінарна відповідальність осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ.

79. Організаційно-правові засади військової служби в Україні.

80. Види військової служби в Україні.

81. Військові звання, порядок їх присвоєння.

82. Дисциплінарна відповідальність військовослужбовців в Україні.

83. Особливості проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України.

84. Альтернативна (невійськова) служба в Україні.

85. Дипломатична служба в системі державної служби в Україні.

86. Організаційно-правові засади дипломатичної служби України.

87. Дипломатичні ранги, порядок їх присвоєння.

88. Ротація працівників дипломатичної служби України.

89. Проходження дипломатичної служби.

90. Дисциплінарна відповідальність працівників дипломатичної служби України.

91. Організаційно-правові засади служби в органах прокуратури.

92. Дисциплінарна відповідальність прокурорів.

93. Служба в органах місцевого самоврядування як вид публічної служби.

94. Організаційно-правові засади служби в органах місцевого самоврядування.

95. Проходження служби в органах місцевого самоврядування.

96. Напрями реформування державної служби в Україні.

З М І С Т

1. Вступ.....	3
2. Програма навчальної дисципліни “Публічна служба”.....	5
3. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять та самостійної роботи.....	10
4. Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	11
Тема 1. Загальні засади публічної служби. Державна служба в системі публічної служби, її види, принципи та правове регулювання.....	11
Тема 2. Управління державною службою. Правовий статус державних службовців.....	13
Тема 3. Проходження державної служби.....	17
Тема 4. Запобігання корупції у сфері публічної служби.....	25
Тема 5. Державна служба в апараті органів законодавчої та судової влади.....	30
Тема 6. Особливості проходження державної служби в органах виконавчої влади.....	35
Тема 7. Служба в органах прокуратури.....	41
Тема 8. Служба в органах місцевого самоврядування.....	43
5. Поточний контроль знань студентів.....	46
6. Самостійна робота студентів.....	48
7. Індивідуальні завдання.....	49
8. Критерії оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни “Публічна служба”.....	50
9. Програмні питання з навчальної дисципліни “Публічна служба”.....	52

Навчальне видання

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

для студентів

**Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
та Інституту підготовки юридичних кадрів
для Служби безпеки України
денної форми навчання
другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”**

У к л а д а ч і: БИТЯК Юрій Прокопович,
МАТЮХІНА Наталія Петрівна,
ЗУЙ Валентина Василівна,
ЛУЧЕНКО Дмитро Валентинович,
ЧЕРВЯКОВА Олена Борисівна,
КОВТУН Марина Сергіївна,
МАРЧЕНКО Олена Олександрівна,
РЯБЧЕНКО Ярослава Степанівна,
ФЕДЧИШИН Сергій Анатолійович

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *Л. М. Рибалко*
Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*

План 2016

Підп. до друку 16.09.2016 р. Вид. № 161.
Зам. № 161.